

Växjö
kommun

Tillsyn och insyn i fristående verksamhet i Växjö kommun

www.vaxjo.se

Dokumentnamn: Tillsyn och insyn i fristående verksamhet i Växjö kommun	Fastställd/Upprättad: Beslut av förvaltningschef 2025-09-01 Dnr 2025-00859	Senast ändrad: 2025-09-01
Dokumentansvarig: AoU – enhet för analys och utveckling	Giltighetstid: 2025-09-01 – tills vidare	
Dokumentinformation: Dokumentet beskriver principer för Växjö kommuns tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem samt insyn i fristående grund- och gymnasieskolor. Dokumentet beskriver också arbetsgången vid tillsyn respektive insyn samt samverkansformer.		

Innehåll

Principer för samverkan med fristående huvudmän inom pedagogisk omsorg, förskola, fritidshem och skola	4
Tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem i Växjö kommun	6
Kommunens tillsynsansvar	6
När genomförs tillsyn?	7
Huvudmannens skyldigheter vid tillsynen	7
Arbetsgång för tillsynen	8
Tillsynsprocessen - kommunen	8
Aktiviteter som berör den fristående huvudmannen i tillsynsprocessen	8
Inhämtande av underlag	9
Ägar- och ledningsprövning - krav för enskilda att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg	9
Genomförande av tillsyn	11
Efter tillsynsbesöket	11
Kommunens ingripanden vid tillsyn (26 kap 10–16 samt 27 §§ skollagen)	11
Insyn	13
Samverkansmöten/nätverksträffar	14

Principer för samverkan med fristående huvudmän inom pedagogisk omsorg, förskola, fritidshem och skola

Utbildningsförvaltningen samverkar med fristående huvudmän genom följande principer beslutade av förvaltningschef.

Insyn

Enligt 10 kap 41§ och 15 kap 34 § skollagen (2010:800) har den kommun där den fristående skolan är belägen rätt till insyn i verksamheten för att kommunen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag och tillgodose allmänhetens behov av insyn. Utbildningsförvaltningens insyn genomförs enligt framtagen riktlinje.

Tillsyn

Enligt 2 kap 5 § skollagen beslutar Växjö kommun, efter ansökan från enskild huvudman, om godkännande av huvudman för fristående förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem. Kommunen har, enligt 26 kap 4 § skollagen, tillsynsansvar över den verksamhet som godkänns. Kommunen kontrollerar att den fristående verksamheten lever upp till skollag och aktuella läroplaner (förskola samt fritidshem) samt kommunens riktlinjer.

Utbildningsförvaltningens godkännande av bidrag och tillsyn genomförs enligt framtagna riktlinjer samt tillsynsrutiner.

Samverkansmöten

Utbildningsförvaltningen bjuder årligen in de fristående huvudmännen till samverkansmöten. Till dessa möten bjuds vanligen rektorer. Utbildningsförvaltningen informerar de fristående huvudmännen om bland annat förändringar av styrdokument, ekonomiska frågor, beslut och det sker en dialog kring aktuella frågor.

Av 26 kap. 9 § skollagen följer att tillsynsmyndigheten inom ramen för sin tillsyn ska lämna råd och vägledning. Utbildningsförvaltningen fångar även upp aktuella frågeställningar under tillsynsomgångarna som sedan kan bli specifika teman under kommande samverkansmöten.

Ny information som tillkommer under året kan spridas via kommunens hemsida, mejlutskick eller brev. Vid behov bjuder utbildningsförvaltningen in till ytterligare samverkansmöten.

Utöver samverkan på huvudmannanivå sker även samverkan mellan kommunala och fristående enheter avseende övergångar mellan enheter.

Kompetensutveckling

Utbildningsförvaltningen bjuder på lika villkor in de fristående huvudmännen till föreläsningar och utbildningssatsningar av övergripande karaktär och där det är möjligt att inkludera andra huvudmän. Deltagandet sker mot en kostnad.

Tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem i Växjö kommun

Skollagen (2010:800) och läroplan för förskolan (LPFÖ 18 rev 2025) och läroplan för grundskola samt för förskoleklassen och fritidshemmet, kap 1, 2 och 4, (Lgr 22) gäller för såväl kommunal som fristående verksamhet. Barn och elever ska garanteras en verksamhet med god kvalitet oavsett huvudman.

Detta dokument ger information om tillsynens innehåll, den arbetsgång som kommunen använder samt om vilka åtgärder som kommunen kan och ska vidta när tillsynen visar på brister. Inför tillsynen har detta dokument tillhandahållits den fristående huvudmannen.

Kommunens tillsynsansvar

Enligt 2 kap 5 § skollagen beslutar Växjö kommun, efter ansökan från enskild huvudman, om godkännande av huvudman för fristående förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem¹. Ett godkännande avser en viss utbildning vid en viss enhet. Kommunen har, enligt 26 kap 4 § skollagen, tillsynsansvar över den verksamhet som godkänns.

Med tillsyn avses, enligt 26 kap 2 §, en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter.

Kommunen kontrollerar att den fristående verksamheten lever upp till skollag och aktuella läroplaner (förskola samt fritidshem) samt kommunens riktlinjer. Kommunens tillsyn omfattar inte bestämmelserna om åtgärder mot kränkande behandling i 6 kap skollagen. Sådan tillsyn utövas av Skolinspektionen. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.²

Kommunens tillsyn granskar flera utvalda områden men gör inga anspråk på att vara heltäckande i alla delar. Om tillsynen resulterar i formuleringen ”tillsynen har inte visat

¹ Kommunen ansvarar för godkännande och tillsyn av de fritidshem som inte ligger i anslutning till en grundskola. De fritidshem som ligger i anslutning till en grundskola godkänns och tillsyn görs av Skolinspektionen.

² Författningar som avser innehållet i pedagogisk omsorg. Kommunen utövar tillsyn utifrån de krav som ställs i: 1 kap. 10 §, 2 kap 31 §, 25 kap. 2, 6–10 §§ samt 29 kap. 13, 14, 19 §§ skollagen, 2, 6 och 17 §§ lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 4–7 samt 10 §§ språklagen, 14 kap 1 § socialtjänstlagen samt Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg med kommentarer.

på brister” betyder inte det att tillsynen kan intyga att verksamheten i alla sina delar alltid lever upp till aktuella krav på kvalitet.

Inom ramen för sitt tillsynsansvar ska kommunen enligt 26 kap 9 § skollagen lämna råd och vägledning. Växjö kommun ger råd och vägledning efter genomförd tillsyn samt även kontinuerligt efter behov.

Växjö kommun genomför även etableringskontroll innan verksamheten startar, i enlighet med kommunens riktlinjer för godkännande och rätt till bidrag för förskola, fritidshem respektive pedagogisk omsorg. Det är huvudmannens ansvar att i god tid innan verksamhetsstart (minst 6 veckor) kontakta utbildningsförvaltningen för att få en tid för etableringskontroll som görs cirka 4 veckor före start. Verksamheten får inte placera barn/elever förrän etableringskontrollen är genomförd och godkänd.

Etableringskontrollen är en första del av tillsynsprocessen. Vid denna kontrolleras att huvudmannen har de förutsättningar som krävs för att bedriva en verksamhet utifrån gällande lagar och styrdokument samt följer det beslut som tagits i samband med ansökan om rätt till bidrag. Kontrollen utgår ifrån de områden som berörs i den regelbundna tillsynen. Utifrån etableringskontrollen kan tillsynsmyndigheten ålägga huvudmannen att vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla gällande krav.

I tillsynprocessen ingår att huvudmannen för fristående förskola och fritidshem deltar i kommunens förskole- och skolundersökning vilken genomförs årligen.

När genomförs tillsyn?

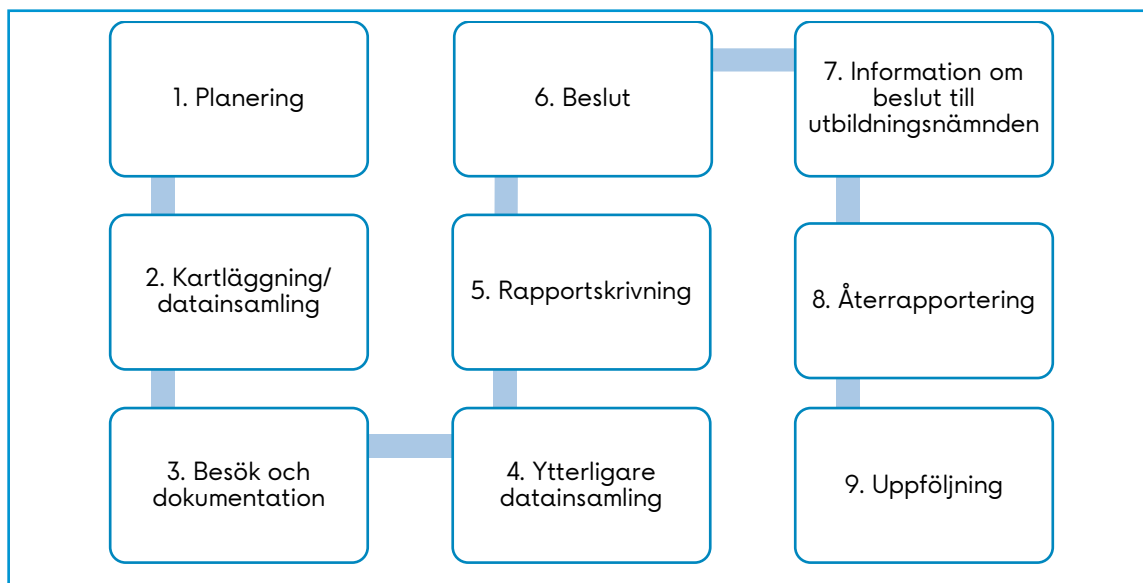
I Växjö kommun genomförs regelbunden tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem ungefär var femte termin. Kommunen kan också genomföra tillsyn efter att ha fått signaler om att något inte står rätt till i en verksamhet. Sådan tillsyn kan behandla en specifik fråga eller ett specifikt område och behöver inte omfatta hela verksamheten. Denna tillsyn kallas riktad tillsyn eftersom den riktar in sig på en eller ett par specifika frågor. Riktad tillsyn kan, om så behövs, utökas till att omfatta hela verksamheten.

Huvudmannens skyldigheter vid tillsynen

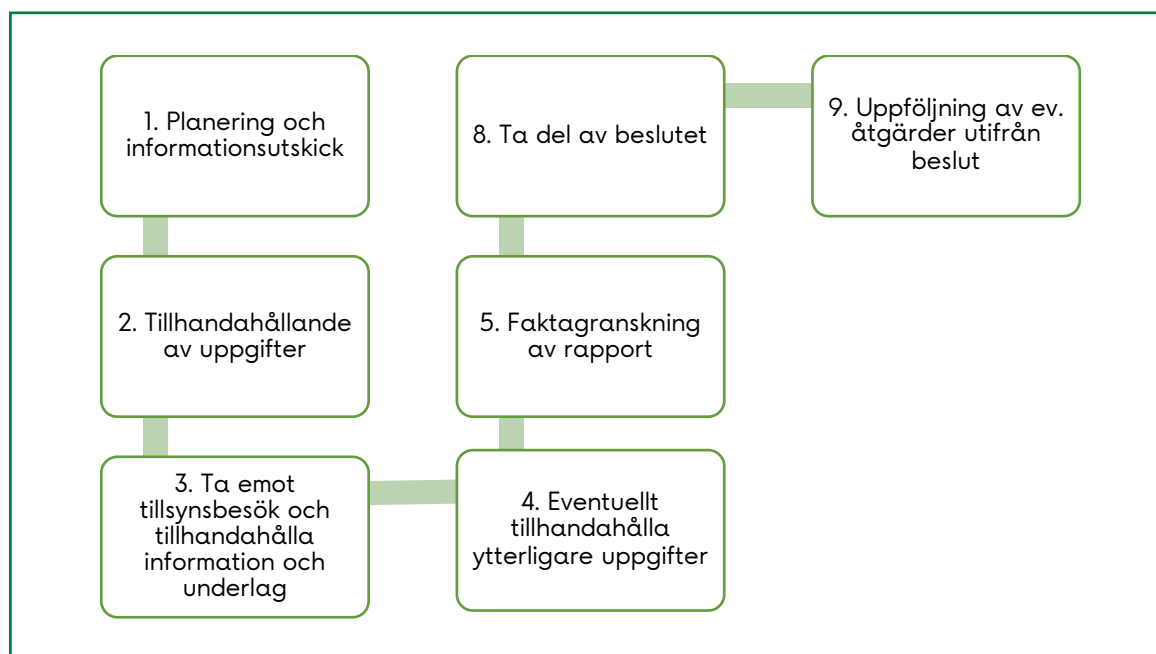
Huvudmannen har enligt 26 kap 6,7 §§ skollagen skyldighet att ge tillträde till lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten samt att ge upplysningar och lämna handlingar/material som behövs för tillsynen.

Arbetsgång för tillsynen

Tillsynsprocessen - kommunen

Aktiviteter som berör den fristående huvudmannen i tillsynsprocessen

Inhämtande av underlag

I samband med att tillsynsbesöket bokas får huvudmannen en länk till en e-tjänst³ där uppgifter om huvudmannens verksamhet lämnas. Dokumentationen blir ett av underlagen för tillsynsmyndighetens bedömning.

Ägar- och ledningsprövning - krav för enskilda att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg

Ägar- och ledningsprövning genomförs i samband med tillsyn. Den personkrets som granskas beskrivs i det här avsnittet. Skolinspektionens stödmaterial till kommuner för ägar- och ledningsprövning används av tillsynsmyndigheten som stöd vid bedömning av huvudmannen.⁴

Personkretsen som ska leva upp till de skärpta kraven och uppvisa belastningsregister omfattar följande:

Enligt 2 kap. 5 a § skollagen ska prövningen ifråga om en juridisk person avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten. (omkring 10 % ägande eller mer enligt juridisk vägledning)

Tillsynsmyndigheten begår en redovisning i e-tjänsten där huvudmannen beskriver vilken insikt och erfarenhet som finns hos den eller de personer som har ett väsentligt inflytande över verksamheten, det vill säga vilka förutsättningar som finns för att bedriva förskola.

Huvudmannen ska också beskriva de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten samt insikt i arbetsmiljölagstiftning, ekonomihantering och andra föreskrifter som gäller för en förskolas verksamhet.

Insikt

Med insikt menas att det genom erfarenhet eller förvärvad kunskap finns kompetens kring de föreskrifter som gäller för verksamheter, till exempel arbetsrätt, arbetsmiljö och ekonomiska regelverk.

³ [Egenkontroll inför tillsyn av fristående förskola, pedagogisk omsorg eller skola - Växjö kommun](#)

⁴ [Stödmaterial till kommuner – ägar- och ledningsprövning](#)

Kompetensen ska finnas hos någon i ledningskretsen men behöver inte finnas hos varje person i huvudmannens krets. Det är den sammanlagda kompetensen som bedöms.

Ekonomiska förutsättningar

Med ekonomiska förutsättningar menas att bolaget klarar att bära sina kostnader och klarar av ekonomiska svängningar.

Lämplighet

Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Var och en inom ägar- och ledningskretsen ska bedömas som lämplig. Det räcker att en person inom ägar- och ledningskretsen bedöms som olämplig för att lämplighetskravet inte ska anses uppfyllt.

Ägar- och ledningskretsen hos en huvudman kan bedömas vara olämpliga på grund av ekonomisk misskötsamhet, brottslighet, demokrativillkoren eller på grund av andra omständigheter. En helhetsbedömning ska alltid göras.

Belastningsregister - utdrag för ägare och ledning

Tillsynsmyndigheten begär direkt från polisen ett utdrag enligt 16 b § förordning (1999:1134) om belastningsregister. Med personkrets avses i de personer som beskrivs i 2 kap 5 a § skollagen, se ovan. Förskolan är skyldig att uppge namn och personnummer på de personer som ingår i personkretsen.

Kreditupplysning

Tillsynsmyndigheten hämtar kreditupplysning för huvudmannen, där det ingår en kreditupplysning för huvudmannens personkrets. Andra myndigheter såsom Bolagsverket och Kronofogdemyndigheten kan kontaktas.

Konfessionella inslag

Undervisningen i fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg ska vara icke-konfessionell och huvudmannen ska ha tillstånd från tillsynsmyndigheten att bedriva utbildning med konfessionella inslag. Deltagande i konfessionella aktiviteter ska vara frivillig. Huvudmannen ska försäkra sig om att föräldrar och barn är införstådda med detta.

I fristående verksamhet med konfessionella inslag får dessa endast förekomma i begränsad omfattning och vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat barnens och elevernas förälder om. Informationen ska innehålla uppgifter om; vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma, vilken

likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds samt en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt.

Vid tillsynen granskas hur en konfessionell förskola hanterar de konfessionella inslagen i utbildningen och hur huvudmannen säkerställer att verksamheten gör skillnad i utbildning där konfessionella inslag är tillåtna och i undervisning där konfessionella inslag inte får förekomma. Syftet är att tillgodose att alla barn får en likvärdig utbildning oavsett huvudman. (1 kap 7-7d §§ skollagen)

Genomförande av tillsyn

Tillsynen omfattar tre övergripande teman; *Förutsättningar*, *Verksamhet* och *Resultat* och utgår från skollag och gällande läroplaner. Det systematiska kvalitetsarbetet är centralt i tillsynen.

De metoder som används är:

- Samtal/intervju med förskollärare, rektor samt representant för huvudman
- Dokumentgranskning, dels huvudmannens inlämnade dokument, dels utdrag ur belastningsregister, kreditupplysning och liknande.
- Förskolans resultat i kommunens förskole- och skolundersökning
- Observation i verksamheten med barn närvarande i anslutning till besökstillfället
- Vid behov intervjuer/enkäter till personal

Efter tillsynsbesöket

Tillsynsmyndigheten sammanställer en rapport utifrån den dokumentation som huvudmannen lämnat och övrig dokumentation. I rapporten görs en beskrivning av verksamhetens nuläge samt iakttagelser som tillsynsmyndigheten gjort. I rapporten rekommenderar tillsynsmyndigheten vilket beslut utbildningsnämndens delegat ska fatta. Rapporten skickas därefter till huvudmannen för faktagranskning.

När faktagranskningen är gjord fattas beslut och skickas till huvudmannen för kännedom.

Kommunens ingripanden vid tillsyn (26 kap 10–16 samt 27 §§ skollagen)

Det finns olika former av ingripanden som en kommun kan göra vid tillsyn. Vilken form som används avgörs av vilken typ av brister det handlar om och vilka åtgärder som behöver vidtas av huvudmannen.

Avstående från att ingripa

Kommunen får avstå från att ingripa i tre fall. 1. Om överträdelsen är ringa, 2. Om huvudmannen omedelbart vidtar rättelse eller 3. Om det i övrigt, med hänsyn till omständigheterna, finns särskilda skäl mot att ingripa. (12 §)

Anmärkning

En anmärkning kan tilldelas huvudmannen vid mindre allvarliga brister i verksamheten. Det kan gälla något som är enkelt att åtgärda, till exempel lägga ut information på verksamhetens hemsida eller mindre ändringar i styrande dokument. (11 §)

Föreläggande

Om tillsynen visar att det finns missförhållanden vid verksamheten ska kommunen förelägga huvudmannen att åtgärda missförhållandena. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska tala om vad som behöver åtgärdas och varför. (10 §)

Föreläggande med vite

Ett föreläggande enligt punkt 3 kan enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. (27 §)
Ett sådant föreläggande kan överklagas.

Återkallelse

Kommunen kan återkalla godkännandet av huvudmannen eller ett beslut om rätt till bidrag (13–16 §§). Om beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till barnens hälsa eller säkerhet eller liknande anledning får kommunen besluta om ett tillfälligt verksamhetsförbud för hela eller delar av verksamheten (18 §).

Insyn

Enligt 10 kap 41§ och 15 kap 34 § skollagen (2010:800) har den kommun där den fristående grund- eller gymnasieskolan är belägen rätt till insyn i verksamheten. Det är bidrag från kommunen som finansierar de fristående skolorna och därmed finns en skyldighet för kommunen att försäkra sig om att eleverna i den här verksamheterna får den utbildning de har rätt till. Kommunen blir det allmännas ögon och öron in i en skattefinansierad verksamhet.

Växjö kommun gör regelbundet insyn vid grund- och gymnasieskolor med Växjö som lägeskommun. Skolinspektionen är den myndighet som gör tillsyn hos de här huvudmännen. Insynen har ett annat mål och annan karaktär än tillsynen.

Insynen genomförs av samma grupp inom utbildningsförvaltningen, tillsynsgruppen, som genomför tillsyn vid fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg. Tillsynsgruppen har en planering för insynsbesöken, vilka görs regelbundet med cirka två års mellanrum.

Insynsprocessen startar med att utbildningsförvaltningen kontakter rektor och huvudman för att boka ett datum för besöket. Några övergripande frågeställningar lämnas till rektor och huvudman inför besöket. Aktuella utmaningar och bedömning av framtida utvecklingsområden brukar vara ingången i insynen. Ingen dokumentation begärs inför besöket. Tillsynsgruppen förbereder besöket genom att granska offentlig statistik för skolan, till exempel resultat, socioekonomi, samt skolans och skolhuvudmannens hemsidor.⁵

Förutom de övergripande frågeställningar har tillsynsgruppen med sig frågor om skolans organisation, elevsammansättning och resultat. Ett samtal förs kring frågeställningarna som tillsynsgruppen ställt. Rektor och huvudman avgör i hög grad vilken information de vill ge kommunen i samtalet. Vanligtvis görs en rundtur i skolans lokaler. Om rektor valt att låta elever genomföra rundturen ställer kommunen även frågor till dem.

Efter besöket skrivs en rapport om nuläget på skolan. Tillsynsgruppen gör en bedömning utifrån det de iakttagit. Rapporten skickas till huvudman och rektor för faktagranskning och därefter lämnas rapporten till utbildningsnämnden som information.

⁵ Främst används statistik från Skolverket, Skolinspektionen, Kolada men också den fristående verksamhetens kvalitetsrapporter

Samverkansmöten/nätverksträffar

Samverkansmöten i form av nätverksträffar genomförs årligen med respektive verksamhetsform. Tillsynsgruppen bjuder in till nätverksträffarna och ger aktuell information från kommunen. Inför nätverksträffarna inbjuds rektorer och huvudmän att inkomma med frågor de vill ha svar på eller diskutera med kommunen och övriga rektorer och huvudmän. Till nätverksträffarna inbjuds kommunala och externa funktioner, utifrån önskemål eller aktualitet.